

SKOLVÄRLDEN

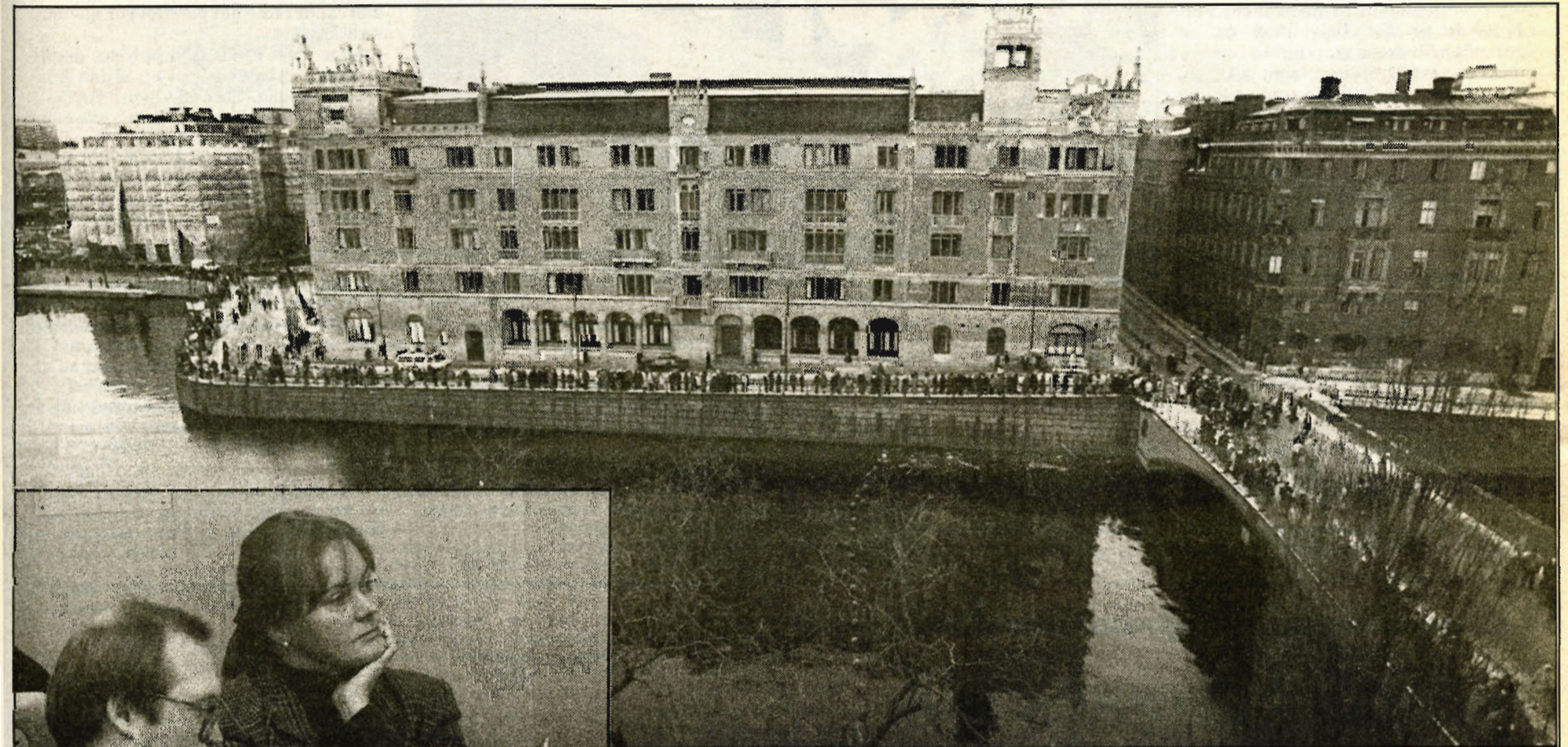
LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

ÅRGÅNG 89

15 DECEMBER • NR

30

Lärarna kommunaliserade efter sex timmars debatt

Efter sex timmars debatt inför fullsatta åhörarläktare röstade riksdagens socialdemokrater och kommunister igenom kommunaliseringen med siff-

rorna 162 mot 157.

Årtiondets sista stora skoldebatt sönderföll i tre delar. Först redovisades ståndpunkterna från utskottet; sedan uppträdde de tre borgerliga partiledarna och skolministern. Sist kom ett par enskilda ledamöter till tals. *Forts på sista sidan*

Tusentals lärare från hela landet omringade riksdagshuset förra fredagen när debatten om kommunalisering pågick som bäst. Inne i planisalen var stämningen runt skolministern understundom tryckt. Th hans statssekreterare Anita Steen.

FOTO: ANDERS ANJOU

Medlarna lockar med mer pengar

- Extra lönepåslag för adjunkter och lektorer.
- 34 timmars arbetsplatsbunden tid – om det finns lämpliga lokaler.
- Tjänstgöringen under ferierna ska vara fortbildning i början eller i slutet av ferierna.
- Medel för personalutveckling avsätts.
- Inget nytt om syofunktionärer, AMU-lärare eller landstingsanställda.

Det är huvuddragen i det bud som medlarna *Ingemar Mundebo* och *Ingvar Seregard* överlämnade vid middagstid i söndags. Inte förrän vid fyrtiden i måndags morse stod det klart hur parterna skulle ställa sig till medlarbudet.

SACO-S sade ja i princip, men det är LR:s extra kongress onsdagen den 13 december som slutgiltigt avgör hur LR ska svara på budet. Den pågående strejken fortsätter, men de varslade nya stridsåtgärderna uppskjuts till torsdagen den 14 de-

cember klockan 10.00. Arbetsgivaren kan inte gå med på löne tillägg för adjunkter och lektorer, förrän TCO-S har sagt OK.

Adjunkter på grundskolan ska under 1990 och 1991 få ett personligt särskilt löneplattillägg på 500 kronor i månaden. Detta innebär för 1990 en slutlön på 16 900 kronor i månaden, vilket är samma lön som adjunkter i gymnasieskolan får. Lektorer föreslås få ett särskilt tillägg på 400 kronor i månaden, vilket för 1990 betyder en slutlön på 19 500 kronor.

De nya lönerna ska gälla med full retroaktivitet, dvs även de som varit i konflikt under 1989 ska få den högre lön som gäller enligt avtal.

Även i medlarbudet finns de 34 timmarna arbetsplatsbunden tid kvar för grundskolans del och de fem timmarna för gymnasieskolans lärare. En förbättring är dock att det ska finnas bindande deklarationer om att tiden ska minskas, om det inte finns lämpliga lokaler i skolan till de olika arbetsuppgifterna. Dessa får då utföras inom ramen

för den utökade förtroendetiden. Lokala överenskommelser kan träffas om den arbetsplatsförlagda tiden.

När undervisningstiden fastställs för den enskilde läraren, beaktas vad som gällt tidigare, så att inte den enskilde läraren drabbas av nämnvärda försämringar, står det i medlarnas bud. SACO-S hade velat ha fullständiga garantier för detta.

Arbetstiden under ferierna ska användas till fortbildning, planering och utvärdering. *Hu-*
Forts på sista sidan

Medlarna struntade i arbetstiden

Lönesatsningen fixade ja från SACO-S

Medlarnas bud är en skickligt konstruerad fälla som lärarna har mycket svårt att ta sig ur.

Genom att ge påslag på lönen för adjunkter och lektorer sköt medlar-duon in sig på kärnfrågan för SACO-S, den att utbildning måste löna sig. Därigenom kunde man köpa ett ja från kartellen.

Arbetstiden, som för lärarna framstår som den kanske viktigaste frågan, har däremot inte något större intresse för andra grupper än lärarna inom SACO-S. Medlarbudets formuleringar innehåller egentligen inte några förbättringar i förhållande till arbetsgivarens bud.

– Det är mycket långt ifrån vad vi hade hoppats på. Det innehåller en möjlighet att begränsa de negativa skadeverkningsarna och att sätta press på arbetsgivaren men knappast mycket mer, kommenterar LRs ordförande *Ove Engman* för Skolvärlden.

Det var på söndagseftermiddagen som medlarna presenterade sitt bud. Detta lades utan att vara förankrat i förväg hos någon av parterna.

LRs förbundsstyrelse reagerade mycket negativt på budet. Däremot stod det tidigt klart att förhandlingskartellen SACO-S tänkte säga ja. Trycket på LR att acceptera direkt var mycket hårt. Till sist sköts det slutliga avgörandet upp till på torsdagen.

Inte heller arbetsgivaren ville ge slutligt besked direkt. Där ville man först förankra en eventuell uppgörelse med TCO-S, som ju redan skrivit på ett avtal.

Budet behandlas den här

veckan i LRs extrainkallade kongress. Om förbundet accepterar budet, sker det mer eller mindre för att man känner sig tvingad. Polisförbundets öde nyligen visar att karteller mycket väl kan köra över förbund, även om dessa slåss för hjärtefrågor.

Däremot kommer LR inte att säga ja med glädje.

– Budet blir sämre och sämre ju mer man läser det, säger *Ove Engman* till Skolvärlden. Ta en sådan djävulsk sak som att de mindre grupperna helt förbigås.

Alltså: grupper som syofunktionärer, AMU-lärare och landstingsanställda lärare får ingenting positivt ut av medlarbudet. Budet är inriktat på att så fort som möjligt få slut på konflikten, och det hoppas medlarna alltså uppnå genom att erbjuda SACO-S en öppning i lönefrågan för de långtidsutbildade.

En förutsättning för medlarbudet var att riksdagen förra fredagen röstade igenom kommunaliseringen.

– Det är bara att konstatera att skolministern lyckats driva igenom beslutet genom att tre förbund sålde ut lärarna: Skolledare, SL och SFL, säger *Ove Engman* till Skolvärlden.

– Att som SLs ordförande *Solveig Paulsson* påstå att kommunaliseringen var oundviklig är helt fel. Om TCO-förbunden hade sagt nej, hade frågan aldrig aktualiserats i riksdagen, tillägger han.

Ove Engman ansluter sig också till dem som menar att statsministern borde se sig om efter en ny skolminister:

– I praktiken är det omöjligt

LRs ordförande, *Ove Engman*, har varit flitigt i elden på sistone. Här vid förra torsdagens 1 000-hövdade fakeltåg i centrala Lund. Han omges av de tre distriktsordförandena *Evald Persson*, *Lisbeth Andersson* och *Disa Lyndgren*.

FOTO: JOHNNY ZAAR/SKÅNE-REPORTAGE

för *Göran Persson* att återställa förtroendet från lärarnas sida.

– Han har kört över 75 procent av lärarkåren för att driva igenom en administrativ förändring som inte är till någon nytta för undervisningen.

TP

SV kommer med extranummer, 30 1/2, fredagen den 22 december.

MEDLARNA...

Forts från s 1

vuddelen ska gå till fortbildning. Tjänstgöringsdagarna, högst 15 dagar per år, ska läggas så, att de inte utgör avbrott i en längre sammanhängande ledighet, alltså i anslutning till terminsstart och terminsslut.

Ferietjänstgöringen kan minskas, om läraren i stället genomgår fortbildning under terminstid eller tar på sig några särskilda uppgifter. Arbetsgivaren och läraren måste komma överens om ett sådant arrangemang.

Vidare föreslår medlarna att 0,5 procent av årslönesumman beräknad i januari 1990 för lärare, skolledare och syofunktionärer avsätts inom respektive kommun och landsting för personalutveckling.

Förhandlingarna med medlarna fortsätter. Onsdagen den 13 december beslutar alltså LRs extra kongress, om LR ska svara ja eller nej på medlarbudet. Om svaret blir ja, avbryts konfliktåtgärderna. Under alla förhållanden kommer SACO-S att svara ja.

MK

LÄRARNA...

Forts från s 1

Angreppen från oppositionen var hårda och känsloläget tidvis spant, som när moderatledaren uppmanade statsministern att skaffa sig en ny skolminister. Men några nya infallsvinklar eller djärva utspel bjöds inte kammaren på. Kritiken gällde inte i första hand själva sakfrågan, kommunaliseringen, utan sättet ärendet hanterats på. Skolministern beskyldes för att ha forcerat fram frågan utan ordentligt underlag. Kritiken var hård för den utpressningssituation riksdagen hamnat i under pågående avtalsrörelse.

Ann-Cathrine Haglund, moderat företrädare i utskottet, sade att propositionen hade "skapat kaos i skolan och avgrunder av misstro mellan lärare och politiker och sått split och söndring mellan olika lärargrupper".

Lars Leijonborg, folkpartiet, framhöll att om lärarna ska kommunaliseras så ska det inte ske i början utan i slutet av en lång process där kommunerna steg för steg visat att de klarar av uppgiften.

Kommunaliseringen innebär inte att det kritiserade dubbelkommandot i skolan försvinner,

sade han. Tvärtom kompliceras bilden igen av att staten går in med ett specialdestinerat statsbidrag på traditionell kommunal mark: lokalerna.

Larz Johansson, centerpartiet, var försiktigare i sin kritik och oroade sig mest för att beslutet kan medföra ökade kostnader för kommunerna. Vid voteringen avstod sedan *Larz Johansson* från att delta, medan centergruppen för övrigt röstade mot förslaget.

Dagarna före behandlingen i kammaren hade det spekulerats om hur miljöpartiet skulle ställa sig. *Claes Roxbergh* mp, klargjorde dock partiets nej-linje i sitt anförande. Skälet var att regeringen gjort sig skyldig till en sammanblandning av politik och avtalsrörelse. Flitigaste mp-talaren var annars *Eva Goës*.

Utbildningsutskottets ordförande, socialdemokraten *Lars Gustafsson*, framhöll att lärarnas oro är ogrundad. Tillsättningen är redan kommunal. Inte heller finns det någon grund för oron att lärarna skulle utnyttjas inom exempelvis barnomsorgen.

Ylva Johansson, vpk, försvarede partiets uppgörelse med socialdemokraterna. Hon menade att partiet hade lyssnat på

lärarnas oro och att denna oro nu borde vara stillad genom de krav partiet hade fått tillgodosedd genom uppgörelsen.

Ann-Cathrine Haglund kontrollerade: Å ena sidan litar vpk inte på kommunerna när det gäller lokalerna; å andra sidan låter man kommunerna ensamma få ansvaret för lärarna.

Först av partiledarna uppträdde *Carl Bildt*, moderaterna: – Sällan har ett statsråd på så kort tid skapat så mycket kaos och konflikt som han, sade moderatledaren om skolministerns tio månader vid makten och framhöll att moderaterna begärt en granskning av konflikten i konstitutionsutskottet.

Arbetstidsregleringen var för moderatledaren ett bevis på skolministerns administrativa synsätt och ett tecken på att han inte har förstått vad läraryrket innebär. Och hur går det i praktiken till när lokalerna saknas i skolorna?

– Jag kan ge beskedet att moderata kommunalråd runt om i landet inte kommer att vara beredda att ta pengar från annat för att göra ett genomförande av detta möjligt, sade *Carl Bildt*.

Folkpartiets *Bengt Westerberg* var orolig för att socialdemokraterna valt att driva sin skolpoli-

tik tillsammans med endast kommunisterna. Traditionellt har svensk skolpolitik förts med mycket bredare majoriteter, framhöll han.

Olof Johansson, centerpartiet, uppehöll sig vid de kostnadsöverväldringar från stat till kommun som utmärkt de senaste åren. Idag är det mycket som talar för att det kommunala huvudmannskapet bara blir ännu en åtgärd i raden av kostnadsöverföringar, varnade han och framförde misstanken att propositionen skulle vara ett beställningsverk från finansdepartementet.

Skolminister *Göran Persson* höll i stort sett samma tal som han hållit i flera andra sammanhang den här hösten. Han noterade att kritiken i kammaren gällde formfrågan och det eventuella inhoppet i avtalsrörelsen, inte principfrågan om ett "rendodlat driftansvar".

Frågan om kommunalisering har diskuterats länge. Det går inte längre att väja för beslutet:

– Vi måste någon gång ta fram frågor till votering så att vi får se var majoriteten ligger, sade ministern. Ingen av oss vill genomföra det här beslutet i strid. Men vi kan inte avstå från ett beslut för att man inte är

överens i allt.

Skolministern framhöll att kommunaliseringen hade fått stöd från skolledarna, TCO-förbunden hade accepterat, bara LR hade ställt sig avvisande.

Bland de återstående talarna var det framför allt kommunisten *Bengt Hurtig* som fick lärarnas öron, när han meddelade sitt beslut att gå emot partilinjens och rösta nej till förslaget. Han menade att kommunaliseringens förslaget härstammade från toppskiktet inom stat, kommuner och vissa organisationer. Någon bred opinion för förslaget hade han inte märkt:

– Däremot en tydlig opinion mot från de närmast berörda, sade han. Jag har för min del kommit till uppfattningen att en överväldigande majoritet av lärarna inte står bakom en kommunalisering nu.

Men detta enda avhopp hjälpte alltså inte lärarna till seger. De närvarande socialdemokraterna och återstoden kommunisterna röstade för uppgörelsen i utbildningsutskottet. De borgerliga och miljöpartiet röstade nej, med undantag för centerns *Larz Johansson*, som alltså la ner sin röst.

Kommunaliseringen gäller från o m 1 januari 1991. TP